

ДЕҲҚОНЧИЛИК РАВНАҚИНИ АМАЛИЙ ДАСТУРИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Кишлоқ ҳўжалик ишлаб чиқаришини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони республика кишлоқ ҳўжалигини ривожлантириш, соҳада олиб борилаётган иқтисодий ислохотларнинг самарасини янада оширишга қўлай шароит яратди.

Дарҳақиқат, Ватанимизда олиб борилаётган иқтисодий ислохотлар дастурида кишлоқ ҳўжалигини ислохотларни амалга ошириш устивор йўналиш деб белгиланган.

Кейинги 2—3 йил ичида кишлоқ ҳўжалигини бир қатор муҳим ишлар амалга оширилди. Чунинчи, мулкни давлат тасарруфидан чиқариб мулкдорлар синфини яратиб, ҳар хил мулк шаклига асосланган қўл турдаги фермер (деҳқон) ҳўжалиқларини, кичик корхоналар, ширкат, оилавий фермер (деҳқон) ҳўжалиқларини, агрофирмалар ташкил қилиш, уларни агроносот уюшмалари билан бириктириш, маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг тўла мустақиллигини ва дахлсизлигига асосланган, бозордаги манфаати ва жавобгарлигини ҳис қилиб ҳаракат қилувчи ишбилармонлиқни ривожлантиришга оид тадбирлар амалга оширилди.

Бутунги кунда илгарики колхоз, совхозлар ўрнида 1325 жамоа ҳўжалиқлари, 210 та ширкат уюшмалари, 117 та деҳқон (фермер) ҳўжалиқлари, 105 та ижара ҳўжалиқлари, 7 та халқ корпорациялари, 3 та агрофирма-ҳўжалиқлари, битта агроносот уюшмаси, 40 та бурлоқчилик корхоналари, 3 та қўшма корхона, 1336 та қорвачилик-ақтионер жамиятлари мавжуд. Булар қаторида 13 мингдан ортиқ мустақил қорвачилик-фермер ҳўжалиқлари, 25 мингдан зиёд кичик корхоналар ҳам бор.

Булар уз самарасини бермоқда. Умуман олганда, кишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш 1995 йили 1994 йилга нисбатан 2,5 фоизга, деҳқончилик маҳсулотларини ишлаб

чиқариш 5,6 фоизга ортди.

Пахта, дон, мева, сабзавот, узум етиштириш 1995 йилда 1994 йилга нисбатан анча қўлайди. Лекин кишлоқ ҳўжалигини иқтисодий ислохотлар етарли натижалар бераётган, деб бўлмайди. Республика Президентини И. Каримов Самарқанд, Қашқадар, Хоразм вилоятлари фаоллари йиғилишида сўзлаган нутқларида кишлоқ ҳўжалигини олиб борилаётган ислохотларни чуқур таҳлил қилиб, бу соҳадаги камчиликларни очиб ташлади. Энг катта камчиликлардан бири — илгарики йирик ҳўжалиқлар ўрнида унлаб кичкина жамоаларнинг пайдо бўлиши, натижада ер, сув, уруғ, техника, меҳнат, молиявий ресурслардан самарали фойдаланмаслик, ҳақиқий мулк эгасининг камол топишганлиги, ҳўжалиқлараро тўлов ингиносининг пасайиб кетганлигидир.

1995 йили 151 та ҳўжалик 1,23 миллион сум зарар билан яқунлади. Бундай ҳўжалиқлар Қорақалпоғистон Республикасида 40 та, Қашқадар — 30 та, Жиззахда — 21 та, Сирдарёда — 23 та ташкил қилди. 1995 йилда зарар билан ишлайдиган қорвачилик ҳўжалиқлари 266 тага етиб, уларнинг зарари 102,7 миллион сумни ташкил қилган.

Ҳосилдорлиқнинг пасайиши, қўп ишчи кучи билан кам маҳсулот ишлаб чиқариш, агротехника қондаларида ривожланиш, сарф-харажатларнинг ошиб кетиши, ташкилотчилик, бошқарушнинг низоғда паст даражада бўлиши йили зарар билан яқунлашга олиб келди. Масалан, пахта ҳосилдорлиги 1995 йилда Қорақалпоғистон Республикасида 19,8, Жиззахда — 18,1, Сирдарё вилоятида — 21,1 центнердан ошмади.

Бошқоқли дон ҳосилдорлиги эса Қорақалпоғистонда 13,3 центнерни, Қашқадар — 14,4, Самарқанд вилоятида — 13,5 центнерга қолди.

Зарар қўриб йил яқунлаган ҳўжалиқлар кам бўлган Андижон, Бухоро, Наманган, Фарғона, Хоразм вилоятларида пахта ҳосилдорлиги 30—33,3 центнерни, бошқоқли дон ҳосилдорлиги эса 26,1 — 43,4 центнер бўлди. 1995 йил

да бир тонна пахта етиштириш учун кетган сарф-харажат республика бўйича ўртача 9166 сумни ташкил қилди. Вилоятлар бўйича энг кам харажат Тошкент, Сирдарё, Қашқадар, Фарғона вилоятларида — 8013 — 8660 сум бўлди. Пахта етиштиришда энг қўп харажат Жиззах, Самарқанд, Навоий вилоятларида бўлиб, бу 10206 — 10793 сумни ташкил қилган.

Пахта таннарида республика бўйича ўртача иш ҳақи 46,5 фоизни, уруғ — 10,9 фоизни, асосий фойдаланиш ишлатишга кетган харажатлар 3 фоизни, уруғга кетган харажат бир фоизни, ҳар хил харажатлар — 8,5 фоизни, екилиш-мойлаш материаллари харажати 13,9 фоизни, сутурта тўловлари — 1,2 фоизни, устама харажатлар — 7 фоизни, бошқа харажатлар — 7,7 фоизни ташкил қилган 1995 йилда бир тонна пахтага кетган харажатлар ўртача 2203 сумга етган. Бунда энг кам таннари Фарғона (1714 сум), Наманган (1865 сум), Тошкент (1828 сум) вилоятларида, энг юқори таннари Қорақалпоғистон Республикасида (5013 сум), Хоразм (3455 сум), Бухоро (3280 сум) вилоятларида бўлган. Бир тонна бошқоқли дон таннарининг таркибида иш ҳақи — 24,8 фоиз, уруғ — 16,7 фоиз, асосий фойдаланиш қилинган харажатлар — 4,1 фоиз, уруғга — 6,7 фоиз, ҳар хил хизматларга — 11,5 фоиз, екилиш-мойлаш материаллари — 16,2 фоиз, сутурта тўловлари — 2,7 фоиз, устама харажатлар — 7,8 фоиз, қолган харажатлар — 9,1 фоизни ташкил қилган.

Уруғ, сут маҳсулотлари етиштириш таннари ҳам ошиб кетди. Ана шундай вазиятда Республика Президентининг «Кишлоқ ҳўжалик ишлаб чиқаришини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони улкан маънайдир. У кишлоқ ҳўжалигини иқтисодий ислохотларни янада ривожлантиришга муҳим роль ўйнайди. Фармонда кишлоқ ҳўжалигини ислохотларни амалга ошириш, ҳўжалик мулкни пайдаланган бўлиш ва ундан дивидендлар олиш, шу йўл билан мулкка, меҳнатга бўлган муносабатни ўз

гартириш ва ресурслардан фойдаланиш самардорлигини кескин ўзгартириш кузда тутилган.

Энг муҳими шуки, мулк пайдаланган бўлиш ҳам йирик ҳўжалик шакли сакланиб қолинса, уни бошқариш ва унинг иқтисодиётида ер, сув, уруғ, техника, меҳнат ресурслари самарали фойдаланиш учун қўлай шароит яратилади. Майда ҳўжалиқларнинг пайдо бўлишининг олди олинади. Маълумки, майда ҳўжалик ҳеч қачон юқори қўрсаткичларга эриша олмаган.

Хатто АҚШда ҳам жами 2 миллион 172 минг фермер ҳўжалиқлари бўлиб, уларнинг 3,2 фоизи йирик ҳўжалиқлар, қолганлари урта ва майда ҳўжалиқлар. Йирик ҳўжалиқлар 44 фоиз, урта ва майда ҳўжалиқлар 56 фоиз кишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини ишлаб чиқарганлар. Биздаги мавжуд кишлоқ ҳўжалигини ишлатиладиган техника ҳам йирик, яъни ер майдони 2—5 минг гектар бўлган ҳўжалиқларда ишлатишга мослаштирилган. Булардан ташқари йирик ҳўжалиқларнинг бўлиши агротехника ишларини механизациялаш, бошқарушни тежамкорлик билан ташкил қилиш имконини беради.

Ёпиқ ҳиссадорлик жамиятларини тузиш тажрибаси «Полиотдел», «Навбахор» ҳўжалиқларида узининг энг самарали томонларини қўрсатишди. Уларнинг тажрибаларини кенг ёйиш мақсадга мувофиқдир.

Машина-трактор паркларининг уч йилга қўшмача қиймат солиқлардан озод қилиниши уларнинг молиявий аҳолини яхшилаш, сарф-харажатларини қаматириш имконини беради. Яна бир муҳими — фармонда кишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини етиштирувчиларга кишлоқ ҳўжалик ишлаб чиқариш ахтирлари учун етказиб бериладиган минерал ўғитлар ва енигиш-мойлаш материалларига қўшмача қиймат солиғи белгиланмаслиги қўрсатишди. Зеро, кишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари етиштириш учун кетадиган харажатлар таркибида ўғит ва енигиш-мойлаш материалларининг салмоғи катта. Енигиш-мойлаш материалларига 1995 йили — 26 миллион сум, ўғитга — 5

миллион сумга яқин маблаг сарфланган.

Фармон тўғрисида енигиш-мойлаш материалларига қилинадиган сарф-харажат 4,42 миллион сумга, ўғитга кетадиган харажатлар эса — 1 миллион 20 миллион сумга қамаяди. Жами енигиш-мойлаш ва ўғитга кетадиган харажатлар 5,62 миллион сумга қамаяди. Бу эса маҳсулот таннарини қаматириб, ҳўжалиқлар даромадини оширади. Ҳўжалиқларнинг даромадлилиги қўрсаткичлари анча қўтарилади.

Фармонда яна янги ташкил этиладиган машина-трактор паркларида замонавий кишлоқ ҳўжалик техникасини сотиб олиш учун ва янгилаш учун зарур оборот маблаг ажратиб, зарарига ишлайдиган ҳўжалиқларнинг банк ссудалари бўйича туялданган устама фойдаланиш чегирини ташлаш, кам рентабелли кишлоқ ҳўжалик корхоналари томонидан олинган кредитларга устама фойдаланиш туғрисида 1 январь 2000 йилгача кечиктирилган.

Бизнинг ҳисобларимизга қўра, тарихий фармонда кузда тутилган чора-тадбирларнинг амалга оширилиши зарар билан ишлайдиган ҳўжалиқларнинг умумий салмоғини 17 фоиздан 7 фоизгача қаматиради. Давлатимизнинг кишлоқ ҳўжалигини қўрсатган ҳамхўрлиги кишлоқ ҳўжалигининг молиявий, молий-техникавий базасини, шўбасиз, мустақамлашди. Кишлоқ ҳўжалигини олиб борилаётган ислохотларнинг жалал-ривожланишини таъминлайди. Кишлоқ ҳўжалик ҳосиллари Президентимиз қўрсатган ҳамхўрлигига жавобан кишлоқ ҳўжалик имкониятларидан тўла фойдаланганлар ҳолда маҳсулотлар ҳажмини ошириш, меҳнат унумдорлигини қўтариш, ислохотларни рўбга чиқаришга қаратилган ишларни авж олдираведалир.

С. САЛИМОВ,
Республика кишлоқ ҳўжалик вазирлигининг бош қўсармаси бошлиғи, профессор.

ПРЕЗИДЕНТИМИЗ КИТОБИ ПАРИЖДА НАШР ЭТИЛДИ

Ўзбекистонда иқтисодий ислохотларни амалга ошириш борасидаги ижобий ўзгаришлар, республиканинг ижтимоий йўналишдаги бозор иқтисодиёти ҳамда очик ташқи сийосатга асосланган чинакам демократик ҳўкукий давлат ва фуқаролар жамияти барпо этиш йўлидан далил бораётгани жаҳон ҳамжамияти томонидан тобора кенгроқ эътироф этилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислохотларини чуқурлаштириш йўлида» китоби Парижда француз тилида нашр этилгани бу фикримизни тасдиқлаб турибди.

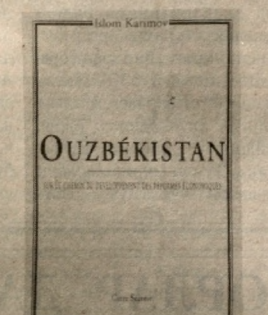
Китоб муаллифининг француз китобхоналарида сузбошиси билан очилади. «Хўрматли китобхон, — деб ёзди Ислам Каримов, — қўлингиздаги китобда Ўзбекистонда иқтисодий ислохотлар қандай амалга оширилатганини тасвирлаб беришга, энг долзарб муаммолар ҳамда уларни ҳал этишга ендашувларни қўрсатишга, тушланган тажрибани умумлаштириб, келажакка назар ташлашга, яқин келажакда биз асосий диққат-эътиборни қаратадиган йўналишларни белгилашга ҳаракат қилишим.

Ислам Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислохотларини чуқурлаштириш йўлида» китобида Ўзбекистон мустақилликка эришгандан кейин босиб ўтилган йўл таҳлил қилинган, қўла киритилган ютуқлар ҳамда ҳал этилмаган муаммолар ҳусусида мулоҳаза юритилган, иқтисодий, ижтимоий ва сийосий-ҳўкукий ислохотларнинг истикболга равшан назар ташланган. Муаллифнинг таъкидлашча, бу дастурий амалга ошириш жараёнида иқтисодий барқарорлиқни таъминлаш, миллий валютани мустақамлаш, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва ҳусусийлаштириш жараёнида қўрқулаштириш, кичик ҳусусий корхоналар барпо этилиши авж олдириш, чинакам рақобат муҳитини вужудга келтириш лозим. Буларнинг ҳаммаси тўб таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, иқтисодиётни жаҳон бозорига олиб чиқиш таъминлайдиган сифат жиҳатидан янги босқичга қўтариш, жаҳон иқтисодий тизимига қўшилиш жараёни тезлаштириш учун мустақам негиз бўлиб хизмат қилади.

Ислам Каримовнинг асарини «Иқтисодий ислохотларнинг биринчи босқичи яқунлаш ва сабоқлари» ҳамда «Иқтисодий ислохотларнинг иккинчи босқичи вазифалари ва устивор йўналишлари» деб номланган икки қисмдан иборат. Китобда иқтисодиётни ислох қилиш концепциясини ишлаб чи

қиш, бу жараён учун ҳўкукий негизни яратиш, мулкни ҳусусийлаштириш ва қўп укладли иқтисодиётни барпо этиш, янги турдаги аграр муносабатларни ташкил этиш тўғрисида, ижтимоий аҳамиятга мо

лий алоқаларни ривожлантириш мумкинлиги ва зарурлиги ишонч ҳосил қилган кишилар билан биргаликда шу йўлдан боришга тайёриймиз». Ислам Каримов сўнгра франциялик китоб

лик барча ўзгаришларда муваффақиятнинг асоси сифатида иқтисодий ва ижтимоий-сийосий барқарорлиқни таъминлаш ҳақида сўз юритилади.

Китоб бўлимларининг мазмунини иқтисодий ислохотларни амалга ошириш вақти жиҳатидан ҳам, бу жараёндан қўланган мақсад ва вазифалар жиҳатидан ҳам бир-биридан фарқ қилади. Айни пайтда Фарғона вилоятида бўлиб ўтган асосий масалалар — жаҳон иқтисодий ҳамжамиятига қўшилишга имкон берадиган саноат ишлаб чиқариши юксак даражада ривожланган кучли демократик давлат барпо этишга бўйсунган ягона жараёнини яхлит қўриқилишидир. Китобнинг ҳар иккала бўлимида ҳам инсон, унинг ижтимоий оруз-умиллари, жамиятнинг маънавий-ахлоқий жиҳатдан қайта тиклаш ҳусусидаги ҳамхўрлик яққол сезилиб туради.

Ҳаёт умуман қўшқин. У ислохотлар жараёни бораётган жойларда, айниқса, қўшқин кечадиган. Ислам Каримов ўз китобининг француз наشريга ёзган сузбошисинида мамлакатимиздаги ўзгаришларнинг иккинчи босқичи бошланган 1995 йилга қисқача яқун ясаб, утган йилнинг иқтисодий ислохотларини қўрсатилади.

«Ўзбекистон келажакка ҳўшерлик ва ишонч билан қарамоқда, — деб ёзди муаллиф. — Биз ўз йўлимизни танлаб олганмиз ҳамда бизни қўллаб-қувватлашга аҳд қилган, Ўзбекистон катта имкониятларга эга бўлган мамлакат эканлиги, у билан ўзаро фойдали ама

хонларни мамлакатимиз, Ўзбекистонда хорижий тадбиркорлар учун вужудга келадиган имкониятлар билан яқиндан танишишга даъват этади.

Францияда Ўзбекистонда амалга ошириладиган янги ишлар катта қизиқиш билан қўзғатишмоқда. Халқларимиз ўртасидаги буюқ аждолимиз соҳибқиронли Амир Темури ва Франция қироли Карл VI даврида бошланган мустақам алоқа анъаналари ҳозир тезлик билан қайта тикланмоқда. Улар XV аср бошларидаёқ мамлакатларимиз ўртасида мустақам сийосий, савдо-иқтисодий, маданий алоқаларни давом эттириш зарур, деган ақиллик фикр билдирган эдилар. Ўзбекистон билан Франция ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муваффақиятли ривожланмоқда. Бинобарин, Ўзбекистон—Франция ҳамкорлиги янада самарали бўлиши учун барча имконият мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг Париждаги ЮНЕСКО қароргоҳида «Темурийлар даврида илм-фан, маданият ва маорифнинг гуллаб-яшнаши» халқалиги доирасида Амир Темури таваллудининг 660 йиллигига бағишланган байрам тадбирларида иштирок этиш учун Францияга ташрифи арафасида мазкур китобнинг нашр этилиши чуқур рағбатли маънога эга.

(ЎЗА).

БАРАКА ЙИЛИ

Янгийўл туманидаги «Дўстлик» жамоа ҳўжалиги миришкорлари утган йилги ютуқларни янада мустақамлаш учун устивор меҳнат қилишяпти.

Ҳўжалик заршўнослари бу йил 450 гектар майдонда деҳқончилик қилишяпти. Кузда сифатли ҳайдалиб, озиқлантирилган майдонларга дастлабки барака уруғи тушди. Пахтакорлар мавжуд майдонларга асосан пахтанинг «Наманган-77» навини екишмоқда.

Режалар ва тадбирлар аниқ. Улар ҳосилдорликни оширишга аҳд қилишган. Ҳўжалиқнинг Абдурахмон Умрзоқов, Маматқул Абдурахимов, Наримон Омоновлар етакчилиги қилаётган бригадаларида, одатлағидек, жорий йилда ҳам барака уруғи қадашга биринчилар қаторида қилишди.

— Чигит екиш мавсумини қисқа муддатларда уюшқоқлик билан ўтказиш учун мавжуд ишчи кучи ва техника воситаларидан унумли фойдаланаямиз, — дейди ҳўжалик бошқаруви раиси Исанбўи Эралиев. — Айни кунлардаги баракали меҳнат ютуқларга йўл очгани биз тажрибаларимиздан яхши биламиз. Барака йили ризқимизни янада бутун қилгай...

Э. Тўлаганов,
«Кишлоқ ҳаёти»
муҳбири.

Юқори Чирчиқ туманидаги «Гулистон» корпорациясида техникани мавсумга тайёрлаш бўйича механизаторлар ўртасида кўрик-таълим ўтказиш анъанавий тус олган. Унда 30 нафардан ортиқ механизаторлар широк этиб, қўлларига қўл муқофотлари, қимматбаҳо совғалар улашди. Сўраглар: 1. Сифатли таъмирлик қиларган техника. 2. Корпорация раиси Абдуғани Дехқонбоев, ҳосилот Тўхтамурод Имомқуловлар илгор механизатор Бахтиёр Саидхоноевга совға топширишмоқда. Х. МИРЗАКАРИМОВ олган сўраглар.

ОЛТИ ИШ КУНИДА

Балтичи туманидаги Навоий номи жамоа ҳўжалиги пахтакорлари Андижон вилоятида биринчи бўлиб олти иш кунинида чигит екишни тугатди. Кузда яхши ҳайдалган, пушта олиб, озиқлантирилган 523 гектар майдонга тезпила «Фарғона-3» пахта нави екилди.

Миришкорлар бу йил гектар бошига ўртача 40 центнер ҳосил етиштириш ниятида меҳнат қилмоқдалар.

Андижон вилоятининг барча туман ва ҳўжалиқларида чигит екиш авж олдиришмоқда.

ЧИГИТ ПЛЁНКА ОСТИГА ЭКИЛДИ

Богдод туманидаги Ҳазиний номи жамоа ҳўжалигининг Анвар Юнусов бошчилиги қилаётган бригада далаларида Фарғона вилоятида илк бор чигит плёнка остига экилди. Бунинг учун Андижон механика завоидан чигитни уялаб экиб берадиган селка келтирилди. Плёнкани эса, тумандаги «Зироат» кичик корхонасига экиб берди. Бундай усул қўланганда чигит эрта уйиб чиқади. Далани бетона ўт босиб, қатқалоқ ҳосил бўлмайди, боз устига мул ҳосил олинади. Бу йил бригада 40 гектардан кўпроқ ерда шу усулда пахта етиштилади.

(ЎЗА).

Муҳбир бонг уради

СУВ ИСРОФ БЎЛМОҚДА

Халқимиз сувини ҳаёт манбайи, уни исроф ва ифлос қилиш гуноҳи азим дейди. Экологик оғат минтақасидаги Қорақалпоғистон учун эса сув айниқса қадри, унинг ҳар томчиси олтинга тенг. Маълумки, бу ўлкадаги ерлар ҳаддан ташқари шўрланган. Уни қайта-қайта юймай туриб, мулжалдаги ҳосилни

олиб бўлмайди. Бу муҳим агротехник тадбир аввало маҳорат, энг муҳими эса масъулият талаб қилади. Аммо айрим жойларда бу ишга панжа орасдан қаралмоқда. Жумладан, Шуманай туманидаги М. Абдуллаев номидаги жамоа ҳўжалигини 3570 гектар ернинг шури ювилиши керак эди. Бунинг учун ҳўжалик ли

митдаги қарағанда 1 миллион 60 минг куб метр сув олган бўлса-да, атиги 2,5 минг тектар ернинг шури ювилган, ҳолос. Бу ерда ҳар кун 60 урнига 15 нафар суви ишга чиқиб, 5-6 гектар яхлит қарағанда сув тараб қайтмоқда. Айрим қаргаларни ярим метргача сув босган. Тўғри, тегишли ташиқлотлар бундай

ҳолларни текшириб, айбдорларга нисбатан етказилган зарарни қоплаш тўғрисида қарор қабул қилмоқда. Бироқ, арзимас жарима исроф қилинган сувининг грнини боса олармикан. Валоҳанки, тумандаги А. Музаев, Ю. Гагарин номидаги ҳўжалиқларида, Чимбой, Кейгайли, Қораўзақ туманларидаги айрим ҳўжалиқларда ҳам сув беҳуда сарфланмоқда.

А. ИСКАНДАРОВА,
ЎЗА муҳбири.

ЭРТА ЭККАН ХИРМОН ҚИЛАР, КЕЧ ҚОЛГАН АРМОН ҚИЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони соҳанинг моддий базаси ва иқтисодий аҳолининг мустақамлаш ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчиларни рағбатлантириш, аграр сўфатининг устивор вазифаларини амалга оширишда кенг шарт-шароитлар яратди. Дехқон манфаатларига йўналтирилган ушбу фармондан руҳланган миришкорлар об-ҳаво инжиқликларига қарамай, ерга барака уруғи қадар ишларини жадаллаштиришмоқда.

Дехқон баҳорининг бошқа фасллари нисбатан узи-га ҳос ташвишюшга ташвиш бор. Чунки бу даврда она замин билан тиллашувчи барча инсонлар эл-юрт ризкинни яратиб учун далага отланади. Эрта эккан, эрта уради, — деган ҳикмат ҳам уйғониш даври билан ҳамнафас бўлганлигидан келиб чиққан бўлса, не ажаб.

Мухими, мавжуд майдонларнинг қарийб барчасида мелиоратив ҳолат яхшиланган, экинча тайер қилинган. Албатта, дала ишларини қай йўсинда ташкил этиш кўпроқ жойлардаги мутахас-

сис ва раҳбарларнинг ишбилармонлигига, ташаббускор ва ташкилотчиллигига ҳам боғлиқ. Гап экин мавсуми ҳақида бораркан, ҳар йилгидек дехқон гайратига тусиқ бўлаётган об-ҳаво ҳусусида ҳам икки оғиз сўз кифоя. Маълумотларга қўра, март ойининг охири ва апрелнинг биринчи ўн кунлигида мақсадлиги бўлган кўпчилик минтақаларида ҳавонинг ўртача ҳарорати нормадан 2-4 даража, Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм ва Навоий вилоятларида 5-7 даража паст бўлди. Шунга қўра, республикамиз бўйича дала ишларини экинча тайерлаш, чигит экин утган йилнинг шу кунгича таққосланганда 11 фоизга камдир.

Бироқ халқимизда қаловини топсанг, қор ҳам енади, деган ҳикмат бор. Бу бежиз айтилмаган, албатта. Гап шундаки, имкониятларни ишга солиб, ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланганда хўжаликлар, туманлар ташаббускорлик кўрсатиб, чигит экин мавсумини сифатли тутатдилар. Ҳар дақиқани ганимат билган асаклик уста пахтакорлар қисқа — аниқроғи, бир ҳафта оралигида мавжуд 5375 гектар майдоннинг барчасида чигит экинни яқунлашдилар. Барча майдонларга минерал ўғит берилди. Туман миришкорлари куздаек мавсумга пухта ҳозир-

лик қўрилди. Жумладан, 1489 га экин агрегати тула ташкирланди. Шунингдек, 467 гектар майдонда чигит шенгил остида ундирилди. Буни экин ташқари миришкорлар яратилаётган шарт-шароит ҳам муваффақият қўлини берди.

Афсуски, чигит экин мавсумида ташаббус ва ишбилармонлик республикамизнинг ҳамма жойида ҳам бир хил, деб бўлмайди. Масалан, синовли паллада Самарқанд, Қашқадарё, Хоразм, Тошкент, Сирдарё ва Фарғона каби вилоятларда олиб борилаётган ишлар анча суст. Чунки, Самарқанд вилоятида чигит экин бир кунда ўртача 3754 гектар бўлиб, мавжуд 1384 та техника ўрнига 473 таси ишлатилган. Екин Сирдарё вилоятида ҳам аҳвол бундан яхши эмас: яъни ерга ишлов бериш ва чигит экин ўртача кунга 1204 гектарданга, мавсумда ишга чиқаришга мўлжалланган 819 та агрегатдан 161 таси (бу ҳам уйда-қўлда) унумсиз ишлатилди.

Экин мавсумини пухта ва сифатли ўтказиш учун республикамиздаги бир қатор туман ва хўжаликлар тажрибасидан кенг фойдаланмоқ жоиз. Айтайлик, Андижон вилоятида утган йили 62 гектар майдонда чигит тажриба тарқасида пленка остида экилган бўлса, бу йил 4359 гектарда ундирилди. Бухоро туманидаги «Бухо-

», Қорақул туманидаги «Зарафшон», Ғузур туманидаги М. Улутбек, А. Турсунов, Б. Хусанов номли жамоа хўжаликларига барча ерларда барака уруғини қалаб бўлишди.

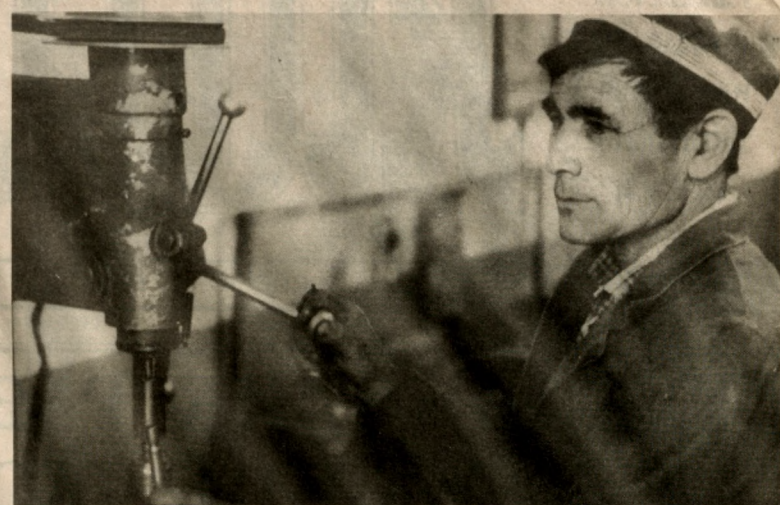
Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида ислохотларни чуқурлаштириш, бу соҳанинг моддий базаси ва молиявий аҳолининг мустақамлашга йўналтирилган муҳим талбирлар минглаб миришкорларни руҳлантириб, улар ишга барака киритаётгани гоят қувончли. Афсуски, яратилаётган шарт-шароит ва имтиёзлар оқилонга фойдаланиш, ташкилотчилик қилиш ўрнига муҳим мавсумда ички имкониятлардан тула фойдаланмаётганлар ҳам йўқ эмас.

Ерларни экинча тайерлашда, чигит экинча сўтқашликча йўл қўйиш билан бирга ишнинг сифатига эътибор бермаётган, ажратилган минерал ўғитларни ўз вақтида ташиб олмаётган ички имкониятлардан тула фойдаланмаётганлар ҳам йўқ эмас. Самарқанд вилоятида 1204 гектар, Қашқадарёда 6977 гектар, Тошкент вилоятида 12492 гектар ерга чигит сифатли қилиб экилмоқда. Бир сўз билан айтганда, нолари қайт этилган вилоятлардаги қўллаб-қўллаб қилиш чигит экинча фаоллик кўрсатмоқда. Ҳа, вақт ганимат, эрта эккан хирмон қилар, кечиккан эса армонда қолиши шубҳасиз.

Халқимиз инсоннинг қўли тул деб бежиз айтмаган. Бунга Қўра ака мисолида ҳам қўриш мумкин. Бука район таъмирлаш-техника ишлаб чиқариш корхонаси устахона мудири Ҳабибулла Жаиллов билан уста ишлатган хонага кирганимизда, у «Т-25», «Х-4» трактори муфассининг қопламали дискини тузатаётган экан. Унинг енгил ҳаракати, асбобларни ўз ўрнида моҳирлик билан ишлатиш натижасида 15-20 дақиқа ичида эҳтиёт қисм яроқли ҳолга келди.

Бозор муносабатлари шароитида таъминотдаги қийинчиликлар бир қатор муаммоларни келтириб чиқарди. Яхшиям, баҳимизга Қўра ака ухшаш чилангарлар бор. Улар мушкулларини осон қилишди, — дейди Ҳабибулла Жаиллов.

— Учқўриқ тумани дехқонлари экин-тикин ишларига пухта ҳозирлик қўришди, — дейди туман дехқончилик саноат уюшмаси раиси Имомжон Раҳмонов. — Дарҳақиқатда қўриқчилар ҳам жалад бўлиб юборилди. Жумладан, Фарғона-Қўра магистрал йўлга чиқариб 6 километр янги йўл битказилди. Йўл четларида 10 минг тул терак қўриқчи ўтқазилди. Марказий стадион таъмирланди, унга Амир Темури номи берилди. Янги автобекат қўриқчи жалад бўлиб юборилди. Ту-

ОТА КАСБИНИ ЭЪЗОЗЛАБ

Эрта турган Қўра ака ювиниб, мол-ҳолга қаради, кейин чой ичиб, иш жойига йўл олди. У қаржомани қийиб, астойдил ишга киришди. Ҳайдов трактори термос қолдасининг ишдан чиққан қопламасини қўчириб, ўрнига янгисини ўрната бошлагани, 10-12 дақиқа ўтган, қисм тайер ҳолга келди.

Халқимиз инсоннинг қўли тул деб бежиз айтмаган. Бунга Қўра ака мисолида ҳам қўриш мумкин. Бука район таъмирлаш-техника ишлаб чиқариш корхонаси устахона мудири Ҳабибулла Жаиллов билан уста ишлатган хонага кирганимизда, у «Т-25», «Х-4» трактори муфассининг қопламали дискини тузатаётган экан. Унинг енгил ҳаракати, асбобларни ўз ўрнида моҳирлик билан ишлатиш натижасида 15-20 дақиқа ичида эҳтиёт қисм яроқли ҳолга келди.

Бозор муносабатлари шароитида таъминотдаги қийинчиликлар бир қатор муаммоларни келтириб чиқарди. Яхшиям, баҳимизга Қўра ака ухшаш чилангарлар бор. Улар мушкулларини осон қилишди, — дейди Ҳабибулла Жаиллов.

— Учқўриқ тумани дехқонлари экин-тикин ишларига пухта ҳозирлик қўришди, — дейди туман дехқончилик саноат уюшмаси раиси Имомжон Раҳмонов. — Дарҳақиқатда қўриқчилар ҳам жалад бўлиб юборилди. Жумладан, Фарғона-Қўра магистрал йўлга чиқариб 6 километр янги йўл битказилди. Йўл четларида 10 минг тул терак қўриқчи ўтқазилди. Марказий стадион таъмирланди, унга Амир Темури номи берилди. Янги автобекат қўриқчи жалад бўлиб юборилди. Ту-

Жаиллов. Таърибали уста мактабда уқитган пайтидаек отаси Абдуҳафиз ота Жаиллов ҳузурига буш вақтларида тез-тез келиб турар, эҳтиёт қисмларини яроқли ҳолга келтиришни қўриб, қўзи пишган эди. Мактабни тугатиб, отасига шоғирд тушди. Кейинчалик Абдуҳафиз ака нафақага чиққач, унинг иштини давом эттирди.

Жўра ХАМРОКУЛОВ,
СУРАТДА: чилангар
Қўра Абдуҳафизов.

ИШЛАР ЖАДАЛ

Тумандаги мавжуд 1200 гектар боғда ҳам баҳорги юмшлар авжи паллада. Шулар қаторида «Оқсув» жамоа хўжалигида 70 гектар майдонга эртати қартошқа уруғи ташланди. Айтиш қўриқчи хўжаликларида мавжуд 8390 гектар майдонга чигит экин ишларини 15 кунда урдалаш учун барча чоралар қўрилмоқда.

Пахтакорлар бу йил асосий майдонларга «Фарғона-3» нави-ни, 1000 гектарга «Тошкент-6» нави чигит экинмоқда.

МИРИШКОРЛАР ДАЛАСИДА

Чул шамолида галлазорлар қайқалди. Булик майсазорларда сарайгаётган беданалар хонини баҳор тароватидан дарақ бериб турибди. Баҳор ҳам галлазорлар қараш-галдай: тоғ-тоғ сим-сим шиллаётган ёмғир майсаларнинг қўлигидан тораяпти. Нам мўл бўлганини сабабли галла майдонларига сочилган минерал ва маҳаллий ўғитлар усимлик илдизига сингиб, майсаларнинг соғлом ривожланишига имкон тулдирапти.

— Галла мустақиллиги йўлида муҳим қадамлар қўрилмоқда, — дейди Касби туманидаги Ҳамза Хужакулов номли жамоа-ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Эргаш Турсунқулов. — Утган ҳужалик йилида галлазорларимиз баракали меҳнат қилдилар. 1200 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 36,7 центнер дон олинди. Давлатга 3100 тонна галла етказиб берилди. Баракали меҳнат туфайли хўжалигимиз азозларининг турмуш тарзи ўзгариб борапти. Аҳоли арзон нархда дон билан таъминланмоқда. Омборда янги ҳосил пилинган қадар етиб-орталитган галла бор.

Мақсуд жамоа галлазорлари қўлда 11000 гектар ерга бўғдой, 200 гектар майдонга арпа эккан эдилар. Экинлар юксак агро-техника қўйилган асосида парвартиш қилинмоқда. Гектардан 40 центнердан ҳосил етиштириш учун филокорона меҳнат қилинапти. Галлазорлар олимлар билан ҳамкорлик асосида иш олиб борилапти. Сабаби — чул шароитида арпа ва бўғдойнинг янги навлари шу хўжалик ерларида синовдан ўтказилапти. Қўлда олимлар тавсиясига қўра, 15 гектар майдонга бўғдойнинг

«Линколин» нави уруғи се-пилган эди. Янги намайса-ларининг авжи яхши. Майдон-лар икки марта сўғорилиб, бир марта озиқлантирилди. Утган йили бу на бўғдойнинг гек-таридан 40 центнердан ҳосил етиштирилган бўлса, жорий йилда 50 центнерлик мар-ранг етгаллаш қўлда тутилган. Табиийки, қанчалик мўл ва сифатли ҳосил етиштирилса, хўжаликда шунча қўр даро-мад келади.

Хўжаликда макарон пехи ишлаб турибди. Бу ерда кунга 500 килограммга макарон тайерланмоқда. Маҳсулот аҳолига арзон нархда сотилапти. Янги на бўғдойдан мўл ҳосил олиш қўлда тутилган. Уруғчиликка ихтисослаш-ган майдонларга бўғдойнинг «Сангзор-4», «Сангзор-8», ар-панинг «Енбош» ва «Боғла-ли» навлари сепилган. Булар арпа ва бўғдойнинг бошқа на-варидан катта фарқ қилади. Эртанишар, серҳосил. Гек-тардан 50-60 центнергача ҳо-сил беради. Донгдор брига-далар хўжаликда қўлчиликни ташкил қилади. Ана шундай юқори ҳосилли бригадалардан бирига таърибали дехқон Га-ни Хидиров етказди. Унинг аъзолари утган йили 49 гек-тар майдондан 186 тонна ур-нига 250 тоннага яқин хир-мон уйдилар. Ҳар гектар майдондан олинган ҳосил ре-жага 38 урнига 50,4 цент-нерга етди. Бўғдойнинг «Са-нгзор-4» навилан 64,5 цент-нердан, «Сангзор-8» навилан эса 60 центнер агрофида ҳо-сил етиштирилди. Арпанинг «Енбош» навилан баракали ҳо-сил етиштирган бригада гал-лазорлари бу йил ҳам юксак марраларни қўзғашган. 50 гек-тар майдонда парвартишлан-ган арпа ва бўғдой майсалари-нинг авжидан қўз қувонади. Эркин Ҳайитов, Худойназар

Шокиров, Сурае Ражабова, Юсуф Шошуров, Искандар Қаҳқор, Азамат Озирқулов каби миришкорлар майсалар-ни қондириб сўғормоқдалар. Сувчиларнинг унумли меҳнат қилиши, дам олиб маданий ҳордиқ чиқаришлари учун шарт-шароит мавжуд. Тўғри сўғоришда миришкорларнинг сафи кенг. Улар қўра-тушак, йиғма қаравот, иссиқ овқат билан таъминланмоқда. Ил-горларнинг иш таърибаси ом-маллаштирилмоқда.

Тўра Ниезов ҳам хўжалик-нинг миришкор-галлазорла-ридан. У бошқик жамоа аъзо-лари утган йили 37 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 64 центнердан ҳосил олишди. Бу йил эса 42 гектар майдонда дехқончилик қилинапти.

Шунингдек, Шоназар Раҳ-монов, Ҳайдар Эшонқулов бошқик бригада далаларида ҳам майсалар ривожга яхши. Улар бу йил гектаридан 60 центнердан ҳосил олишга ҳа-ракат қилинапти. Бозор иқтисодиети шароити-да аҳолининг ижтимоий ҳимоя қилиш мўҳимдир. Шу боис жа-моа-ширкат хўжалигида галла мустақиллигини таъминлашни юракдан ҳис этган Музаффар Абдуллаев, Мирмурод Бердиев, Отамурод Азизов, Жаҳмур Эм-гулов, Жўра Хамроқулов, Дав-рон Жумаев, Абдулла Орипов сингари меҳнаткорлар уларига бириктирилган техникадан унумли фойдаланишди. Руз-зийой Буриев, Юсуф Бурунов, Бекча Мавлонов бригадаларида далага маҳаллий ўғит тул-лаш, олиб чиқилган чиринчилари-ни майсаларга сув билан қўшиб оқизиш агротехника қўйдала-рига мувофиқ амалга оширилган-пти. Галладан мўл ва сифатли ҳосил етиштириш йўлида фило-корона меҳнат қилиётган аҳлида устивор галлазорларга омад ер бўлсин.

Жўра ЮСУПОВ.

МАЙСАЛАР МАВЖИ

Мамлакатимизда галла мустақиллигига эришиш учун бош-ланган умумхалқ ҳаракати то-бора авж олмақда. Юқори Чирчиқ районидagi «Юқори Чирчиқ» дехқон (фермер) хў-жалигининг галлазорлари ҳам дуруст натижаларга эришмоқ-да. Миришкорлар утган йил қўлда 300 гектар майдонга уру-қ қалаб, уни бир текис ундириб олишди.

Айни пайтда 34 та ижарачи-лар туруш хўжалик билан шартнома тузган. Галлазорлар то ҳосилни йиғиштириб олгунча қадар барча юмшларни ула-ри ало этишди. Екин майдон-лари сифатли сўғорилади, ҳо-зирга қадар ишчи майсалар ик-ки марта минерал ўғитлар бил-ла озиқлантирилди.

Қувонш Темиркулов, Се-рих Қурбон, Унгарбой Тў-қичбоев, Алтой Лисовлар етак-чилик қилаётган ижарачилар

номларини алоҳида қайт этиш уришди. Улар парвартишлан-ган галлазорларда янги нҳол-ларни қўриган қилишнинг қўзи қў-нади.

Хўжалик галлазорлари жорий йилда мамлакат хирмонига 638 тонна дон топшириб, ортиганини ўз эҳтиёжлари учун қолдирали-лар. Буни яхши аңглаган ҳар бир ижарачи оила экинлар парвар-тишини қўлигидек ало этиб, мўл ҳосилга мустақам замин яратмоқда.

— Қўзи бошқоқли дон экин-лари вақтида озиқлантирилиб, агротехника қўйдалари асосида парвартиш қилинса, юқори ҳо-силдорликка эришилади, — дей-ди хўжалик бош ҳосилоти Абду-ҳалик Жумаонов. — Галлазорлар қўқимининг ҳар бир дақиқаси-дан унумли фойдаланиб, майса-ларни етасига озиқлантирмоқ-далар. Ниятимиз жорий йилда гектарлар ҳосилдорлигини қа-

рий 40 центнерга етказишдир. Экинларни меҳр билан парвар-тишладда Қўзибой Қўниркулов, Агабой Усенов сингари меҳнат-корлар ҳаммаси билан намуна бўлишди. Улар кунига уч-ту-р гектар майдондаги нҳоллар-ни сифатли ишловдан чиқари-шди.

Республика Вазирилар Маҳ-камасининг 1996 йилда бошқоқ-ли экинлар дони етиштириш ва ҳа-риқ қилиш ҳақлари тўғрисида-ги қарори хўжалик ижарачилари уртасида кенг муоҳама қили-ниб, бу борада амалга оширила-диган вазифалар белгилаб олин-ди.

Айни кунларда хўжалик дех-қонлари қанча қўр дон етишти-рилса, уларни шунча манфаат-дор бўлишларини яхши аңглаб, бутун қўр ва имкониятларини гектарлар ҳосилдорлигини оши-ришга сафарбар этишди.

Т. ЭРКИНОВ.

Давлат автомобиль назорати ходимлари, идора-лар, мулкчилик шаклларида қатъий назар, барча ташкилотлар, муассасалар, қорхоналар ҳамда жамоа бирлашмалари, хўжаликлар, мансабдор шахслар, шунингдек, фуқаролар томонидан йўлларда ҳаракат-ланиш ҳавфсизлигини таъминлаш борасида респу-бликамизда амалда бўлган қўриқ хўжаликлари ва бош-қа норматив ҳужжатларга риоя этилишини қатъий назорат қилишмоқда. Андижон вилояти ички ишлар бошқармаси Давлат автомобиль назорати бўлими ходимлари ҳам йўл ҳаракати ҳавфсизлигини таъмин-лаш ва йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш борасида талайгина ишларни амалга оширмоқдалар. Қўйда вилоят Давлат автомобиль назорати бўлими бошлиги, милиция майори Азамат ТОШБОВЕВ шулар ҳақида ҳикоя қилади.

— Вилотат ҳудудида ҳаракат ҳавфсизлигини таъминлаш ва йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш мақсадида рес-публика Ички ишлар вазири-ти, Давлат автомобиль назорати ва вилоят ички ишлар бош-қармаларининг қўрмаси ва бўйруқлари асосида ҳаракат қил-моқдамиз. 1996 йилнинг би-ринчи чорагида тасдиқли тал-бирлар ўтказилди. Қўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш ва белгиланган тартиб-қоидаларга риоя этиш зосасидан 9 марта телекурсутов, 63 марта радио-эшиттиришлар тайерланди. Рес-публика, вилоят ва туман рў-номаларида 56 та мақола чоп этилди. Солир этилаётган йўл-транспорт ҳодисалари — ава-риятлар юзасидан ҳокимиятлар-га, қорхона ва ташкилотларга, мактаб ва мактабгача тарбия муассасаларига юзга яқин ахбо-рот ва тақдирномалар юборил-ди.

Жорий йилнинг 1 февралидан «Ҳаракат ҳавфсизлиги 10 кунлиги» таъбири ўтказилди. Ушбу тадбир давомиди назорат, тартибот ва ташкилот иш-лари кескин қўчайтирилиб, қў-нгилсиз ҳодисалар тақдирли асо-сида қўшмада чора-тадбирлар белгиланди.

Тўқлиқ, тўққилдан чиқар шўхлик, деб бежиз айтишма-ган. Қўйабазарликларнинг ак-сарияти белгиланган тартиб-қо-идаларга амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан аниқланган қўйабазарликлар-нинг миқдори утган йилнинг шу даврига нисбатан 23,3 фоиз-га қўнайди. Сипирли ичимлик истеъмол қилиб, авто-транспорт воситаларини бошқариш ҳо-латида амал қилмаслик оқба-тида солир этилапти. Бирин-чи чорақда Давлат автомобиль наз

КЎКТЕПА ХАЗИНАСИ

Хисор тоғлари бағридаги Куктепа яйловларида қалқиларнинг ёқимли овозидан Холмаҳмат ақиннинг уйқуси қочди. Серфайз тонг отмоқда. Совлиқлар бирин-кетин силкиниб маърашапти. Чупон дарҳол кийинди-ю, угли Турғунни уйғотди. У турмуш урғоги чой қуйганим, дейишга қарамасдан тезда тамадди қилиб, қурей-қурей деб қуйларни тоғ бағри томон ҳайдаб кетди.

Шу кунларда Куктепа яйловлари қуқам либо-сига бурканган. Айниқса, баҳор фаслида у янада яш-наб кетди. Ҳавонинг му-саффолигини айтмайси-ми? Туйиб-туйиб нафас олтинг келади. Ялғиз, оқ-қуврак, қуқилуқ, сариқ-гул ва бошқа ўт-уланларнинг хушбўй иди димоқ-қа урилади. Бундай жан-натмакон далаларнинг қадрини фақат чупонлар билади.

Холмаҳмат ака Қурбон-шундай мусаффо ўтлоқлар-нинг ошиғи. У зунинг сер-вазмун умрини сурув кети-дан юриб, шу Куктепа яй-ловларида утказмоқда. Таж-рибали чупон меҳнат нафа-қасига чиққан бўлса-да, ҳа-мон қадрдон бўлиб қолган бу мафтункор ерларни та-рқ этмасдан, фарзандлари Турғунжон ва Тулқинжон-лар ҳам қоронлигида қуй бо-қиб, элнинг ҳурматиға са-зорор бўлаётди.

Холмаҳмат ака Қурбон-Яккабўғ туманидаги «Ту-рон» жамоа-шаркат ҳужа-литининг Шерали Мейлиев мудирилик қилаётган қўйчи-лик фермасида бош чупон-лик қилади. У узоқ йиллик меҳнат фаолияти даврида қуқлаб ешларни шогирд-ликка олиб, тарбиялади. Моҳир чупон ўзи бошқа-раётган отарлаги 300 бош совлиқнинг ҳар 100 боши-дан утган йили 103 тадан соғлом қузи олиб, унинг 70 фоизини ўстиришга қол-

дирди. Меҳнатсевар чорва-дор бош бўлган жамоа сов-лиқларни меҳр билан пар-вариллагани, ем-хашақни етарли туплагани, қура-қу-тонларни яхши таъмирла-гани туфайли жониворлар қишлоқдан соғлом олиб чи-қилди. Шу боис улар яхши қузилади. Жорий йилда 300 бош совлиқнинг ҳар 100 бо-шидан 105 тадан қузи оли-ниб, унинг 80 фоизи ўсти-ришга қолдирилди. Ҳар бир совлиқдан уч килограмм-дан майин жун олиш қузда тутилмоқда. Айни пайтда тул олиш мавсуми давом этмоқда. Яқинда биз Хол-маҳмат ака Қурбонов ота-рида бўлиб, чупондан таж-рибали ҳақида сузлаб бе-ришни илтимос қилдик.

— Қуй боқининг ҳам сир-асорлари бор, — деди у киши. — Қуй-қузилар кат-та барака. Турғи, чупонлик-нинг сертавиш давлари бор. Масалан, совлиқлар-ни ҳар фаслга қараб боқиш муҳимдир.

Бош чупон Холмаҳмат ака камтарлик қилиб, қуйлардан соғлом қузи олиш, совлиқларнинг зоти-ни яхшилаб бориш, ҳар хил касалиқларга қарши вақ-тида чоралар қуриш ва бош-қа қанчалар-қанча ишлар-ни гапирмади. Унинг қуйчи-ликини ривожлантиришдаги узоқ йиллик самарали хиз-мати бир неча медал ва

ДУО ОЛГАН ОМОНДУР

Кексалар дуога қўл очишганда ёлғизлик-дан Ҳудонинг ўзи асради деб ният қилинади. Аммо, табиат қонуни ўзгача, ҳаёт ҳар лаҳ-зада ўз ҳукмини қилади. Кимдир боқувчисини йўқотади, кимдир яқинидан жудо бўлади. Айниқса, кексайганда ёлғизлик азобини ҳеч қанча солмасин. Негаки, кексалар боладек меҳрга эро. Ёлғизликдан қўйилари шикаста-хаста бўлиб, эшик тирқиши ёки деразадан мўралаб Ҳаёт кутадилар.

Бозор иқтисодиёти шароитида Риштон ту-манида яшаётган яқка-ёлғизларнинг ҳаёти қан-дай кечмоқда? Сабоқнинг жавоб олиш учун туман ҳокимлиги ижтимоий таъминот бўли-ми мудири Турсунали Тешабоевга мурожаат қилдик.

— Ҳимояга муҳтож фуқароларга ижти-моий ердан қурсатиш ҳақида бўлимиз ва барча қишлоқ фуқаролари йиғинлари диқ-қат эътиборида, — деди Т. Тешабоев, — Туманда 164 нафар ёлғизлар бўлиб, уларни-нг 96 нафари қариялар. Ёлғизларга 22 нафар ижтимоий ердан ҳодимлари бирктирилган бў-либ, улар ҳар ҳафтада шикаста қўйиларини-нг ҳолидан хабар оладилар, худди ўз фарзанд-лари еки ака-укаларидек уларга беминнат хизмат қиладилар. Ночорларнинг қандай юмушлари бўлса, бажонидил бажариларди. Қишнинг қор-емгирли қушларида саксонни қоралаган кекса Ҳанифа Абдуҷабборовани-нг ҳовли деворлари қулаб тушди, уни тик-лаш учун онахоннинг қурби ҳам, кучи ҳам етмади, унга ижтимоий хизмат қиладиган Дифуза Абдурахмонова аҳволини бизга ет-казди, Ҳанифа ака нафақага чиққан 54-авто-корхона дирекциясига ёлғизнинг ташвиши маълум қилинди. Транспортичлар Х. Абду-ҷабборованинг йиқилган ҳовли деворини тиклаб беришди. Ҳанифа аянинг улардан миннатдорчилиги оламга сиймади.

Ижтимоий хизматчи Ҳувайло Раҳмонова ёлғиз кекса Омонбўв Ҳасанованинг уйда табиий газ йўқлигидан шикаст қилиб, «Жа-лоер» жамоа ҳужалиги раиси А. Аҳмадхонов-га мурожаат қилди. Хужалик раҳбари она-хоннинг аҳволидан хабар олиб, уйига бепул табиий газ тушириб берди.

Заҳидан қишлоқ фуқаролари йиғинидан вақил Лайло Гофурова 82 ёшли, аяни қунда ёлғиз яшаётган онахон Солиҳа Хола Жураева, 75 ёшли Киме Хола Саматовга ижтимоий хизмат қурсатади, у қарияларнинг турар-жойлари эскириб, ремонт талаб бўлганини М. Топиболдиев номли жамоа ҳужалиги раҳ-барларига етказди. Уларнинг уйларини жа-моа ҳужалиги раҳбарларининг кумагида таъмирлаб берилди. Бундай ердамлар жу-да кўп ижтимоий хизматчилар ёлғизларнинг ҳо-лидан хабар олганда ширинсуханлик билан уларнинг қўнғилин кутарили, лозим бўлган-да кирини ювиб, хамирини ясаб, нонни ешиб беришади.

Ёлғиз қарияларни нафақага узатган та-шқилот ва жамоа ҳужаликлари улуғ айём ва байрам қунарида уларнинг аҳволидан ха-бар олиб, оз бўлсада, молдир ердан қурсат-моқдалар. Янги йил ва навроз байрамлари арафасида М. Топиболдиев номли жамоа ҳужалиги 27 нафар, С. Ражабов номли жамоа ҳужалиги 14 нафар, Т. Полванов номли ҳиссасдорлик матлубот жамияти 22 нафар ёлғизларга 2 қиллобтан гушт-ег, гуруч, оқ-мой, 4 дондан сову ва бошқа совға-салом-ларни улашдилар. Бу ғамхўрликдан хаста қуналар тоғдек кутарили.

Ёлғиз яшаётган онахону отахонларнинг даволаниши ва дам олиши яхши йўлда қуй-лан, улар хоҳласа, истасан дам олиш маскан-ларига жўнатилмоқда, 75 ёшли Киме Хола Са-матова, Клава Рудик Топикент Ботаника боғида ва Луначарский номли оромгоҳида бўлиб саломатлигини тиклаб қайтидилар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳ-камасининг 1991 йил 28 майдаги 212-қарори-га асосан ёлғизлар табиий газдан, электр қуввати ва иқтисодик энергиясидан, сувдан, коммунал уй-жой хизматидан теккин фойда-ланиладилар, табиий ердан, дори-дармонлар олиш, автотранспортда юриш бепул, булар-дан ташқари ҳар ойда белгиланган меъёрга-ти 9 хил озиқ-овқат маҳсулотларини бирки-

тилган дуқонлардан бепул олиб турадилар. 1995 йили ёлғиз ногиронлар озиқ-овқати ва моддий ердами учун 186 минг сум сарфланди, уларнинг нафақаларига 1107 минг 328 сум туланди.

Биз яқка-ёлғизлардан сўраганимизда му-дир айтганидек, улар ўз миннатдорчилиқла-рини изҳор этиб, дуога қўл очиб катта ғамхў-рликлар учун юртбошига узоқ умр, сиҳат-саломатлик тиладилар.

Туманда 14710 нафар пенсионерларга ҳам ижтимоий таъминот хизмати яхши йўлда қуйилган. Улар Улуг Ватан уруши қатнашчи-лари, ногиронлари, жангчи оилалари, Чер-нобил фожияси ва Афғон уруши ногиронла-рига, уларнинг оилаларига қурсатилган ғамхўрликларнинг чеки йўқ. Ёнг муҳими, тумандаги барча пенсионерларга, нафақа-хўрларга уларнинг ҳақ-хуқуқлари имтиёзла-ри тўғрисида тўшунтириб берилмоқда. Йирик қорхоналар, жамоа ҳужаликлари, фуқаролар йиғинларида 30 та маслаҳат пунктлари та-шқил этилган, улар керакли қўлланмалар бил-ан таъминланган. Бу жойларга мурожаат этган фуқаролар пенсия ҳақида тулиқ маълум-отлар оладилар. Жойларда аҳолига пенсия ҳақидаги қонулар, узғаришлари тўшунти-риш мақсадида туман ижтимоий таъминот бўлими раҳбарлари, мутахассислари ҳужа-лик ва қорхоналарга бориб, қабул қунари-ни утказмоқдалар. Туманда 1996 йили қар-лик пенсиясига чиқадиган фуқаролар руйха-ти олиниб, қузатув делоларига тикиб қуйи-ди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг пенсия ва нафақаларни ошириш тўғрисида чиқарилган барча фармонлари туманда пен-сионерлар ҳаётига ўз вақтида ва изчил таъдиб қилинапти. Ижтимоий таъминот хизмати-ни бажаришда туман бўлими мудирининг пенсия ишлари бўйича уринбосари Ҳабиб-жон Деҳқон, пенсия тайинлаш бўйича бош мутахассис Зулфия Сотиболдиева, тулов бў-лими бош мутахассиси Мусажон Турсунов уйда ижтимоий ердан қурсатиш бўлими бо-лиги Сотиболди Юнусов, пенсия бўлими му-тахассислари Мадамжон Усмонов, Наби-жон Қосимов, таътишчи Майнахон Қолиро-ва ҳалол меҳнат қилиб, кекса отахону она-хонларнинг дуоларини олмақдалар.

Утган йили туманда тажрибаларини ур-тоқлаштириш бағишланган турт марта вилоят семинар бўлди. Унинг иштирокчилари, му-тахассислари амалга ошираётган 1995 йили вилоят ижтимоий таъминот бошқармасининг 8-сонли бўйруғи бўлими «Намуна-ли ижтимоий таъминот бўлими» деган ша-рафли ном берилди. Пенсионерлар нафақа-хўрлар ва яқка-ёлғизларнинг ижтимоий таъми-нот хизмати янада яхшиланган.

Раҳимжон МЕЛИБОВ, «Қишлоқ ҳаёти» муҳбири. СУРАТДА: Риштон тумани ижтимоий таъминот бўлими мудири Турсунали Тешабоев.

Х. МЕЛИБОВ олган сурат.

ПАЙЧИЛИКНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ

Утган йили декабрь ойида бўлиб утган республика Олий Мажлисининг туртинчи сессиясида Президентимиз қишлоқ ҳу-жалити халқ ҳужалигида алоҳида урин тутишини, тармоқни ривожлантиришга туриб, мамлакат иқтисодиётини юксатириб бўлмаслигини таъкидлаган эди. Шу билан бирга соҳада иқтисод-дий ислохотларни изчил давом эттириб, иш юритишнинг янги усулларини, шу жумладан, пайчиликни ишлаб чиқаришга жо-рий этиш тўғрисида гапирган эди. Дарҳақиқат, пай сузи қадим-ги туркий тилдан келиб чиққан бўлиб, у кишининг муайян жамоаларга ўлуш, ҳиссаси, мулкнинг маълум қисми деган маънони аниқлашди. Шу билан бирга одамнинг ўз улуғида яраша пираварлида фойда олиши ҳам деган тўшунчани билдиради. Бат уқити билан пай сузи умумий муомалата киритилиб, у қўнғина тиллари ҳам ишлатилмоқда.

Ҳозирги кунда келиб пайнинг маъноси янада кенгайди. У акция сузи билан ҳам ўзвий боғлиқдир. Қимматбаҳо қороз қуришдаги акция сотиб олган шахсининг бирон-бир акциядор-лик жамиятига қушан улуши тўғрисида тўшунлиқ беради. Шу билан бирга мазкур қимматбаҳо ҳужжат билан йил якунига қура фойда, яъни дивиденд олишни ва акционерлик жамоасини бошқаришда қатнашиш ҳуқуқини билдиради. Хулоса қилиб айтганда, пай ва акция сузининг негизига биринчи навбатда мулк туради. Акция ёки пай эгаси акциядорлик жамиятида қанча ҳиссаси бўлса, шунча жамият мулкига эгаллик қилади.

Бундай тартибда иш юритиш юртимизда мулкчилик шаклида-ги жамоаларни янгида келтириб, мулкдорлар синфини шакллан-тиришга ердан беради. Бозор иқтисодиёти, давр мулкчиликни ривожлантиришни, унга эгаллик ҳиссини қулайтиришни тақозо қилмоқда. Дарҳақиқат, мулк ўз эгасини топмас экан, ишда самарга, қузнанган мақсадга эришиш қийин.

Айни пайтда халқ ҳужалигининг қўнғина соҳаларида қорхона-лар ҳиссасдорлик жамиятлари асосида фаолият кўрсатяпти. Улар-да ҳар бир жамоа аъзоси зунининг қанча улуши боришини билади. Уларда акция чиқарилган бўлиб, йил якунига қура олганлар даромад илчиларга тақсимланмоқда. Бизнинг муассасамиз мо-ддий хизмат қурсатаётган қайта ишлаш қорхоналарининг қўнғилини ҳам шу тартибда иш юритмоқда.

Айни пайтда қишлоқ ҳужалигининг бевосита хом ашё эти-тирувчи ҳужалиқларида ҳам бундай тажрибалар мавжуд. Прези-дентимиз деҳқон мулк эгаси бўлиши, жамоада зунининг қанча улуши боришини аниқ билиши зарурлиги, ана шунда маҳсулот етиштириш қўлайлиги, шартномалар ўз вақтида бажарилиши тўғрисида қўнғина йиғинларида таъкидланмоқда. Яқинда Вазирилар Маҳкамасида бўлиб утган идоралараро йиғилишда ҳам бу масала-га алоҳида тўхтади.

Бизнинг республика иқтисослаштирилган акционерлик-тижор-ат «Пахта-банк»-и да ҳам иш шу тартибда таъкид қилинган. У очик турлиги акционерлик жамияти ҳисобидан, зунининг устас капиталига тенг миқдорда акциялар чиқариб, мамлакатнинг жисмоний ва юридик шахсларига, шунингдек, чет эл фуқаролари ва таъкидотларига сотади. Шу қўнғина банкнинг устас капиталига 865 миллион сумни таъкид этиб, икки мартабда акциялар эмиссиясини амалга оширди. Уч хил акциялар муомаласига чиқа-рилди. Масалан, олий акциялар ўз эгасига банкни бошқаришда қатнашиш, сотиб олган акцияга тенг нисбатда фойданинг мута-нос қисмининг олиш ва акциядорлар йиғилишда овоз бериш ҳуқуқини беради. Бир акция билан овозга тенг ҳисобланади. Банкнинг акция китобида қимматбаҳо қозғоларига қайси шахс эгаллик қилмасин, у албатта қайд этилади.

Имтиёзли акциялар ўз эгасига дивидендлар олиш ҳуқуқини беради. Лекин унинг эгаси банкни бошқариш ҳуқуқига эга эмас. Акциядорлар умумий мажлиси қарорига қура олий акция эгаси-ларга йиллик 120 фоиз, имтиёзли акция эгаларига ҳар чоракда 150 фоиздан дивиденд тулаб келинмоқда.

Номинал қиймати 1000 сум бўлган акцияларнинг нархи шу кунда биржада 2 минг сумга тенг бўлмоқда. Утган йили 10412 донда чиқарилган олий акцияларнинг жами қиймати 17 миллион сумдан зиёда сотилди. Қимматбаҳо қозғоларни биржалдан ташка-ри муассасамизнинг республикадаги барча бўлимларида харид қилиш мумкин. Фойда ҳам уша бўлимлардан олинади. Бу табиийки, биз билан муомала қилмоқчи бўлган шахсларга қу-лайлик яратди.

Айни пайтда банкнингнинг 9354 та акциядорлари бўлиб, улар юриқлик ва жисмоний шахс эгалари ҳисобланади. Юқорида таъкидлаганимиздек, акциядорлар банкни бошқаришда юридик ҳуқуққа эга бўлиб, барча ишларимизда фаол иштирок этишмоқ-да.

Муассасамиз қишлоқ ҳужалиги иқтисодиётини барқарорлашти-ришда, дебитор-кредитор қарзларини қамайтиришда зунининг муносиб ҳиссасини қушиб келмоқда. Утган йили тулов воситаси сифатида чиқарилган 440 миллион сумлик векселлар шулар жумласига қиради. Айни пайтда мазкур қимматбаҳо қозғолардан халқ ҳужалигининг турли тармоқларида фойдаланилмоқда. Жо-рий йилда ҳам бу иш изчил давом этиляпти. Биринчи чорак-нинг узида 800 миллион сумлик вексел чикариш режалаштирил-ган.

Шу йил 29 февраль куни Вазирилар Маҳкамасида бўлиб утган йиғилишда қимматбаҳо қозғолар бозорини кенгайтириш, улар-дан халқ ҳужалигида янада қуноқ фойдаланиш, қишлоқ ҳужа-лигида меҳнат қиладиганларга пайнинг моҳиятини тўшунтириш мақсади бафосил музокама этилди. Дарҳақиқат, тармоқда мулк-чилик қуришдаги ҳужалиқларни янгида келтириш, мулк-дорлар синфини шакллантириш давр талабига айланмоқда. Бунги ҳужалик бошқарили, мутахассислар, жойлардаги мутаассиди раҳ-барлар қанчалар тез тўшуниб еттишса, маҳсулот ишлаб чиқариш қўлайлиб, жамоалар иқтисодиёти барқарорлашиб, халқнинг тур-муш даражаси ошади.

Ж. САЙФИДИНОВ,

республика иқтисослаштирилган акционерлик-тижорат «Пахта-банк»-и бошқаруви раиси.

Яхшидан бог қолади, дейишади.

Шу кунларда республикамизнинг барча вилоят, туман ва ҳужалиқла-рида қўчат экиш, бог яратиш ишла-ри авжи паллада. Самарқанд вилоя-ти Челақ тумани миришқорлари ҳам баҳорги мавсумда 25 минг туп мева-ли ва манзарали қўчат ўтказдилар. Бу муҳим ишда тумандаги барча таъкидотлар, муассасалар ва мак-таб ўқувчилари актив иштирок этди-лар. Бу ерда яна 12 минг туп нхл экиш режалаштирилмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Туман матлубот жа-мияти ҳодимлари Тохирхон ҳожи Ҳамидов ва Қурбонбой Ҳушвақтов ҳам ўз ишларидан мамнун. 2. Саттор Бўронов ўзи парвариш-лаётган қўчатларга ишлов бермоқ-да.

Т. НОРКУЛОВ олган суратлар.

ЮҚОРИ МАРРАНИ КЎЗЛАБ

Андижон туманидаги Охунбобоев номидаги жа-моа ҳужалигининг У. Қур-бонов бошлиқ савзавот-корлари унча катта бўл-маган майдонда пленка остида қўқийёз етишти-риб, ундан 30 минг сум даромад олишди. Ҳосил йиғиштириб олингандан сунг ўрнига помидор уру-ғи сепилди. Ҳозир помидор қўчати сотилмоқда. Хомаки ҳисобларга қара-ганда, қўчат сотишдан кассага яна 50 минг сум пул тушади.

Яқинда, етмиш ешга тулган бригада бошлиғи, республикада хизмат қур-сатган қишлоқ ҳужалик ҳодими У. Қурбоновнинг айтишича, ҳосил олиш-нинг бундай усуллари кат-та фойда келтиради. Ут-қазилган қўчатларнинг ҳаммаси тутди, ҳосил эса одатдагидан мул бўла-ди. Масалан, утган йили ҳар гектар ердан 323 центнер урнига 640 цент-нер ҳосил олинди. Бу йил эса, бригада меҳнатчила-ри янада юқориқроқ мар-раларни қузлашмоқда.

(ЎзА).

Ҳаётнинг туртки ҳисоб-ламини инсон учун дунёда соғлиқдан қимматлироқ нар-са йўқ. Саломатлик эса ат-роф-муҳитнинг тозаллиги, она табиатнинг мусаффоли-ғи бегуборлигига боғлиқ. Фан ва техника ривожлан-ган, автоматика, кибернети-ка юксак даражага кўтарил-ган, завод, фабрикалар сон-и ортиб, аҳоли йилдан йилга қулайлаётган ердаги воқеа ва ҳудудлар қосмосида туриб таъкид этилаётган XXI аср бўсағасида табиат турли чи-қиндилар, туғиллар, меҳр-сизликлар исқанджасида қо-либ жафо қўрмоқда. Табиат-да барча нарсалар ўз ҳаёти-ни мувозаъновчи яра-тилган. Мувозаъновчи бў-зилиши эса ундаги соғлом муҳитга таъсир этиб, усим-ликлар, ҳайвонларнинг не-ча ун минг хил зотларнинг қирилиб кетишига сабаб бўл-ди. Ва ниҳоят ақл тафаккур шоҳи инсон ҳаётларини ту-шунди. Табиатни севиш, уни асл ҳолида ушлашга одам-зодга чексиз имконлар эти-тини очиб, соғлом ҳаётга, бахт ва шодлиққа, насл-на-саб саломатлигига бир суз билан айтганда келажак бу-тунигига ва давомийлигига бошлаб боражағига ишонди.

Ана шу ишонч уни эъзулик йўлга бошлади. Турли та-шқилотлар, жағмаралар, уюшмаю фирмалар она та-биатни муҳофаза қилишга са-фарбар этилди. Копенгаген-да 1987 йил 1 январда иш бошланган Европа ҳудудий бю-роси жаҳон Соғлиқни сақ-лаш таъкидоти билан «Соғ-лом шахарлар лойиҳасини амалга оширишга киришти. Иқтисодиети ривожланган, қудратли 11 шаҳар» унинг таъкидотчилари ва аъзола-ри бўлишди. Айни кунда уни-нг тармоғи кенгайиб, Евро-

падаги 600 шаҳарни ўз аъзоли-гига қабул қилган «Соғлом ша-ҳарлар» лойиҳаси бутунга ке-либ нафақат Европада балки дунё миқёсига чиқмоқда. Не-гаки, Европанинг соғломлашти-риш бюросидаги бутактика табиатни севиш, инсон соғ-лигини уйғалган барча эрке-сар одамлар учун қўлланма бўлиб ҳисобланади.

Жаҳон соғлиқни сақлаш таъкидоти атроф-муҳит му-саффолиги, табиат соғлиғи инсон саломатлигининг му-ҳим омил эканлигини ҳисоб-га олиб бу йилги жаҳон со-ломатлиқ кунини соғлом шаҳар-лар камолига бағишлаб утқа-зишга қарор қилди. Негаки, атом асри деб ном олган асри-мизнинг сунти йилларида жа-

линиши натижасида кенг им-кониятлар ошиғи очилди. Не-гаки, бу дастураҳоли саломат-лигини, янаша шароитини ях-шилашда, мамлакатларга асо-сий муаммоларни ечишда бе-миннат дастер вазиёфасини утайди.

Ҳўп, «Соғлом шаҳарлар» дастури нималардан иборат, у инсон соғлигини асрашда қан-дай қўнун-қондаларга асосла-нали? Аввало соғлом шаҳар-ларда барча саноят билан боғ-лиқ бўлган муассасалар, озиқ-овқат маҳсулотларини, қишлоқ ҳужалигини ривожлантириш, аҳолини уй-жой билан таъмин-лаш, ер, транспортнинг фойда-ланиш ва булар барчасининг сеъсати ва дастурларини ин-сон саломатлигига таъсирини

иш йўлидаги эъзу хизматлар-ни рағбатлантириш мақсади-да «Соғлом аълод учун» орде-ни таъсис этилди.

Бундан ташқари Президен-тимиз Исрол Каримов Она табиатимиз ҳимояси йўлида улуғ ишларни бошладилар. БМТ Бош Ассамблеяси сес-сиясида маъруза қилиб, жа-ҳон ҳамжамияти эътиборини аср вабоси-нарқобизнесга қар-ши қурашга жалб этиб қу-ларни бирлаштириш орқали дахшати ҳодисани тутатиш йўларини баён этидилар.

Яна юртбошимиз атроф-му-ҳитни муҳофаза қилиш, жа-ҳон миқёсидagi экологик фа-лолат — Орол фожиясининг олдишни олишга уларни даъват этилди. Орол ҳалокати нафа-

тириш, ободонлаштириш давом этмоқда. Таҳририяти-мизга соҳибқирон Амир Те-мур туғилган маскан-қўнға Қапқаларедан хабар келди. Қапқаларедилар фотиҳ бо-боқалолари номига ундан ортик боғлар таъкид этиб-дилар, минг-минглаб мева-ли ва манзарали қўчатлар ўтказиб, ҳазрат руҳларини шод этибдилар. Яна Қапқа-ларда саҳибқирон қўрди-рган унлиб иморатлар қайта таъмирланиб, асқолнига кел-тирилмоқда. Яна билдикки, Самарқанд сайқалини яшил белбоғлай ураган «Темур бо-ғи» янада яхшиланган экан. Моворуннаҳр пойтахти ҳи-собланган шаҳар эса обод ва қуркам бўлиб, соҳибқирон тўғи таралдиқили.

Аншликонда «Бобур Мир-зо боғи», Наманганда «Маш-раб сайишгоҳи» ободонла-шиб, янги нихоллар ўтқази-либ, гуллар экилиб, сайқал-ланаётган экан.

Аллоамор юрти Бухорою Хива эса зунининг 2500 йил-лик тўғи олдидан асл фарза-ндларининг сайй-ҳаракатли-ри билан обод ва гузал, ша-ҳарга айлантирилаётган экан.

Сурхон тоғлари, кенг да-ла-лашларни эса долалару бойчечекларга, ям-яшил қат-таларга бурқаниб одамлар-ни табиат сайлига, янгила-ниш асмининг покиза на-симларига қорламоқда.

Ҳа, Ўзбекистон аталмиш бу жаннатмакон юртининг ҳар бир гўшасида тоғларю боғларда, меҳнаткан, сам-сий инсонлари қалбида эри-қозлик аталмиш бир мусаф-фо насимлар эсиб, унинг то-за нафасдан юртимизга қут-барақа ёғилмоқда.

Амина КОДИРОВА.

БАХТ БОЙЛИҚДА ЭМАС — СОҒЛИҚДА

ҳондаги 24 та йирик шаҳар-ларнинг ҳар бирини 10 мил-лиондан ортик аҳоли истиқо-мат қила бошлайди. Шулар-дан 4 та шаҳар тараққий этган мамлакатларда бўлиб, улар-нинг ҳар бирини 15 миллион-дан ортик одам яшайди. Аҳо-ли сонининг бундай тезлик билан ушиб бориши ўз навба-рда шаҳар атроф-муҳитини ва тарқибини ноҳуш аҳволга олиб келиб, одамлар соғлиғи-га жиддий зарар етказиши мум-кин.

Жаҳон мамлакатларининг пойтахт районларига «Соғлом шаҳарлар» лойиҳасининг ки-риб бориши ва унга амал қи-

урганиб, тегишли узғариш-лар киритиб, мақсадга эриши-лади. Жаҳон соғлиқни сақлаш таъкидоти дунёдаги минглаб шаҳарлар билан алоқа ур-наиб, «Соғлом шаҳарда-соғлом ҳаёт» шioriини йил бўйи да-валом этишига эришадил

Мумин чолининг уч утил,
 Ёлгиз қизи бир эди.
 Тухфа эди тақдирдан —
 Кампирдан ёддор эди.
 Қиз — эртага эгаси
 Олиб кетар кучад қан.
 Қурт кезарди чол бу кун,
 Кенжасига ер излаб.
 Қариғадан турт томон,
 Чопиш ҳам қийин экан.
 Утлинг қайсар булса, қиз —
 Топиш ҳам қийин экан.
 Кампир тирик булсаю
 Каямрди заҳмати —
 Туй бири, гапта ҳам
 Чечан эди, раҳмати...
 Туй бир кунлик. Пул нима,
 Азизлиди жонидан.
 Мумин ороқ қарз олди,
 Эски қадронлидан.
 Бека булди тувсалди,
 Кенжасининг қалғити.
 Келин эмас, Хулонинг
 Берган олтин балиги.
 Бир кечанинг изохин,
 Ярми қувонч, ярми гам.
 Эҳ, қанидиди шу кунни,
 Қурганди кампир ҳам...
 Ҳаёт қар уйинига,
 Уш топар таърифи:
 Оғзи ошта етганди,
 Буриг қонар гарбиниг.
 Тей етдию тешкача

Афсонай Тожимахалатиси.
Ойдин қизлар, оймамал қизлар,
Ойлан тушган оқ румол қизлар.
Юрса йулга егдлар изи,
Париларга орзулар изи.
Сиз — онаминг еришган юзи,
Сиз — онаминг йукотган қизи..
Ойдин қизлар, оймамал қизлар,
Ойлан тушган оқ румол қизлар.
Усма унча қошми, бу — зулук,
Буга поксиз, бунчалар сунок?
Сиз борсизки, мухаббат ҳам бор,
Сиз борсизки, Муҳаммад буюк.
Ойдин қизлар, оймамал қизлар,
Ойлан тушган оқ румол қизлар!..

Удуглиги учун эмас —
У меники учун азиз!..
Билмагандан билганим оз,
Ич-ичимдан келар овоз:
Таниманинг туҳфасидан,
Тушганинг турткини соз.
Хар нокаса хуп дер, аммо,
Билганидан қолмас узбек.
Балиқ сувсиз яшар, балки,
Юртсиз айшай олмас узбек.
Этагинг қузима сурим,
Бешикдан олган чоғингдан.
Қаттиқроқ куч мени юртим,
Тўшиб қолмай кучоғингдан!..

Бахт ҳам ахир, ярим ҳаҷ-да,
Фақат Ҳаққа қилинг сажда.
Қолгани айланг қувғинлар,
Бахтли булинг, бахтли булинг.
Бахт шаробин ичай мен ҳам
Қувв эдим кеча мен ҳам.
Ай қувғлар, ай келинлар,
Бахтли булинг, бахтли булинг.
Удди ешик. Кимга дод дей,
Отдайман-у, хорган отдай.
Мен учун ҳам сиз — қулунлар
Бахтли булинг, бахтли булинг.

саноат шаҳарлари ҳам мустасно эмас, албатта. Бунинг олдини олиш учун ҳозирда оқ текширишларни мунтазам олиб бориш замон талаби ба атроф-муҳит экологиясининг бузилмаслиги учун қўриладиган амалий чоралардан биридир.

ҚҰРИЛҒАН ДУНЁ

да җимийли Азриқалда унинг қондаридан ишлаб чиқилган селен микродардан 6 марта, уша йили дуне буича ер қаъридан олинган селендан 4 баробар чуп. Бу сонлар саноатлашқан шаҳар ҳавосида селен қулгитиди н кура тади ва у афроҳ-муҳити заҳарлайди. АКШ қулгитида сон булган ноҳуш ҳолатдан Узбекистон борлиги маълум. Лекин унинг минераллари жула ҳа қамчиқдир. Соф йод олиш учун шур қуллар ва нефть суварини қайната қул-кулотиб еки бўлмаса йодни қуллар узидә сақловчи денгиз яшил тулари таркибидан ажратишга тури келәди. Масалан, 1 тонна қуригитдан денгиз сув уларидан атиги 5 килограмм йод

спиртда осон эритма ҳосил қилади. Табиғатда ута тарқок ҳолатда учрашига қарамай уни ҳамма жойда ҳатто, тоғ ҷурастлида ҳам топиш мумкин. Иод туپроқда денгиз ва паре сувалари тариқбида ҳам бор. Усимлик ҳужайралари ва ҳайвонлар танасида ҳам йод борлиги маълум. Лекин унинг минераллари жула ҳам камчиладир. Соф йод олиш учун шун қудлар ва нефть суваларини қайнатиб-қуютириб олиш бўлмаса йод-ни қулаб узиди сакдовчи денгиз

яшил утлари таркибидан ажратишга тўғри келади. Масалан, 1 тонна қуритилган денгиз сув утларидан атиги 5 килограмм йод

айни ҳақиқат эди. Буни қаранг ки, фақат ушугани узбў олиғани ҳисоб, тағига тугилгани эса бошқа нарсаса ишлатилишини ҳақ ушунда билганман. Гап шундаки, омборхона ва шийпонларини мўл маълум бир белгиланган жойларга ениб қўйилган олманлар дедик ҳар ҳафтада бот-бот сараланиб, январь ойидан бошлаб турли ҳаридориги шаҳарларга жунатилар, у ердан юкери наҳрларда сотилиб, шу йул билан ҳужали муқой даромадга эга буларди. Тағибикҳудик шив-та!

Карасизки, бир неча кун ут-
гач, сарихл картошка колхозни-
н энгинасидаги бекатга келин-
тушари. Энди уни тушириб
олиш, омборларга жойлаш ҳе-
рак эмас, кишда бекорчи колхоз-
чиларга иш топилиб, ҳақ олиш-
ларга уз-зишдан равшан эди. Кар-
тошка баҳонаси бир воқеа ёдим-
га тушиб қолди: ядро-физика инс-
титути касалтонасининг бош вра-
чи Тухта ака Маъйёев раис олиш-
га келиб, саломатликдан сун-

часи чирганга чиқали, тушиб
дингни, духтур ука, катталар
низо бориб айт, шуларни. Шун
қараб ҳисоб-китоб қилавери
сини!...

**СОТИЛГАН
ҚУЙЛАР**

Хужалик яхшигина бойиб, уз
га ош ихтисоди буюкват пайт
рида аъзоларнинг меҳнат куни
гушт ҳам тақсимланарди. Б
қуни раис билан бирга утар
мизда, у Далавой ака деган чу
бухталтери қақириб, деди:

— Далавой, аъви кунти ма
лисда айтганимиздек, колхозч
ларга гушт улашинг, сунг қар
қуилари бозорта чиқариб
сотишинг бир ҳисобини кўри
чиринг-чи...

мига кам, далага чиқмай, томорқада ишлаб ялдо қилиб юрганларга ҳақ ёзилмасин, дейилган эди-ку, шунга асосан тақсирот қилин!

Хуллас, Далавой ака ичкарига кириб кетиб, ҳисоб-китобини тугриллаб чиқди. Сотилгандин қари кўйлар аниқланди. Қўй сотади-

лик, энди ўзингиз чорасини кўрсангиз маъқул бўларди

— Бўлмаса, бунаҳл, иккови-га минг сум жарима, пуллари ревком билан бирга санаб касса-га утказинглар, вассалом. Бу бетайинлар эртдан Олимнинг бритасида кетмон чопиққа чиқилсин. Исаюн, сен улардан хабарлоо бўлиб твр.

анлар ҳам.

Раис бозор утиб, хафтанинг биринчи куни куй соттанларни чақириб:

— Қани, айтинглар-чи, бозорларинг қалай будди? — деб суради.

— Жуда яхши, тузуккина пул будди, — дейишиб, бозорчилар қийқ-қа тугилган пулни стол устига қуйишди.

— Хуш, номерлари билан айтиларинг-чи? — исбот-та қилди раис.

— Мен сизга айтсам, хужайин, — деб муловоли йигит қуй қулогидagi рақамлар ва унинг пули ҳақида сарай бошқиди. Шу пайт котиб қизга: «Исаовли чакир, кирсин», деб қолди раис. Дарвоқе, Исаов раисимизнинг энг яқин кишиси эмасми, бу номни эшитган қуй соттарлар дафъатан ранглари учиб, бошқача бўлиб кетишди.

— Қани, гап-гап, Исаов

КАТТА ҲИССА

Юқоридagi каби воқеалар хотирлада бисер. Раиснинг эл туқунлиги йилдаги айрим ишларини нафақат мақтов, балки афсона қилиб айтсақ арийдил. Аслида булар афсона эмас, ҳақиқий ва ибратли воқеалардир. Раиснинг узбек футболби ривож учун жонбозлиги ҳам эслашга лойиқ. Хужайик «Пахтакорни» уш отагиди олан йиллари бир куни колхозда команда йигилиши ўтказилди. Йиқиб-боз сифатида мен ҳам ўша йигилиш иштирокчиси эдим. «Узидиги эр билсанг, узгани шер бил, — деб уш бошлиди раис. — Эртга зурли билан уйнайсанг, биздан нима керак булса, мархамат». У сзанин аяқулаб: машхур футболчилар Абдураимов, Красниқойилларга қараб: «Хар бир гол учун минг сумдан мукофот» деб бели синмаган ўш сумликларини стол устига тапшлди. Иттифоқо, ўша йиллар «Пахтакорнинг» доринг

Яқинда Қўйқал бозорига тушдим. Узун راستага тизилб ўтирган ёқмақдорўшлар диққатимни тортиш. Уларнинг ҳар бирининг олдига ҳосилоти, эрта баҳар гиҳлари — исмақол, жағжағ, отқуқол, ялғиз, бела бағит бор эди. راستа қичқилан ўту бўлсангиз, келинг! арзон қилиб юбордим, олиб қолинг, истеъмол қилган дарди қур майди», деб тактиб қилишди.

— Тўғриси неча сумдан, — сўрадим сотувчи аёлдан.

— Тўғи уч сум, қутқор олсангиз, янада арзон...

Баҳорининг бўғийди эртаги қуққиларининг ҳосилоти қут, соғиқсиза қони фойда.

Америкаликлар исмақолни себаҳо гиҳлардан деб таърифлашди. Мақшур олим А. Уокер исмақол ҳосилатларини кашф этиб, қуққил ёган. У унга асос қасалатларини, жузмадан, меъда, ичак касалликларини, ҳаттоки баъзи шпизни исмақол шавроти билан даволангани ҳақиқия хикоя қилди.

Ҳа, исмақол дармон дорилардан. Муваққасларини тўққиллаш билан қилиб дармон С. 81, 82, 86, РР шунинглак К. Е. витаминлари сироб. Булардан танқиди урта фолат кислотаси, каротин ҳамма темир, йод, фосфор, калий, кальций, магний сингари мошлар ҳам мавжуд. Айни баҳор чоғи — қишги танаси дармон дориларга чанқоқсиз сеъзан пайдала исмақолнинг бағидин ялғиз, отқуқол, жағжағ, момаёқмоқ ўтидан қур сомсалар, чўчура, салалар тайерлаб истеъмол қилиш қур фойдали.

Футбол бўйича Убаеиновнинг кубоги учун бешлашар бу йил одатдан ташқари тарзда утказилмоқда. Олинган ойи бу йилгича таваққулга 42 жамоаси савкина гуруҳга бўлиниб, ўзaro туپ сурилади. Биринчи ва иккинчи ўрин эгаларига мукофотларини давом эттириш ҳуқуқига эга бўлиши мумкинлиги дастлабки учрашувлариданқ курашни қизиқтиб юборди.

Мамакат чемпионси «Нефчи» кутулдиган турта ўйиннинг барчасини талаб билан янгулаб, гуруҳга карвонбoshiлик қилди. Фергаланик футболчиларини эа дарозларилан бирорта ҳам туп утказмаганлиги эа қизиқтириб қолди. Иккинчи ўрин эгалари «Темирбуғич», «Косонбос», «Норин» каби тақабалли жамоаларини доғда қолдириб, иккинчи гуруҳга унгария курашилиши эа янада ҳайратлангандир.

Еттинчи гуруҳга мукофотлашгани қалмадарликни футболчиларининг ҳам кўпи муваффиқиятга эришилгани кутулмаган ҳол бўди. Тугри, Муборакнинг «Машғал» жамоаси кубок бешларининг навабдиги босиқига қизиқини иштироилан шубҳа ўқ эади. Лекин Қаршининг «Динамо-Навас» қолмадики ойи эа қизиқ кураш қилдирган бир Жижикнинг «Сутдиана» қолмадики ойи эа иккинчи ўрин эгаллиги эа қизиқини ҳамда эа ҳам қалмаган бўлиб берган.

Табийки, утган йили кубок соҳиби «Навбос»нинг ўйини ҳам муқимлар эйтирибдир бўлди. Наманганлик футболчилар уларининг фидойи иштироилари ҳафасаларини пр қилиб қўймадики учун астойдил туپ суриди. «Воғодичи», «Бехт», «Шахрхўра» дарозларига қиритилган савкина, беш ва туپ туп бунинг янқол далилидир. Бу гуруҳга ҳам иккинчи ўрин ойи таваб иштирокчи «Атлантик»ни орада қолдирган биринчи

[illegible]

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32
ТЕЛЕФОНЛАР, Мухаррир уринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93.
Ўқувчилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва
спорт бўлими — 36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар
бўлими — 36-54-52.

Руйхатдан утиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0185, ҳажми 2 босма табоқ, Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.30 Нусхаси 15881.